Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 3ης Οκτωβρίου 2013*

«Γεωργία — Κοινή γεωργική πολιτική — Καθεστώς ενιαίας ενισχύσεως — Κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003 — Υπολογισμός των δικαιωμάτων ενισχύσεως — Καθορισμός του ποσού αναφοράς — Περίοδος αναφοράς — Άρθρο 40, παράγραφοι 1, 2 και 5 — Εξαιρετικές περιστάσεις — Γεωργοί που ανέλαβαν σε γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 2078/92 και του κανονισμού (ΕΚ) 1257/1999 — Καθορισμός του δικαιώματος αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς — Αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης — Ίση μεταχείριση γεωργών»

Στην υπόθεση C-298/12,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Conseil d'État (Γαλλία) με απόφαση της 4ης Μαΐου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Ιουνίου 2012, στο πλαίσιο της δίκης

Confédération paysanne

κατά

Ministre de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Tizzano, πρόεδρο τμήματος, M. Berger, A. Borg Barthet (εισηγητή), E. Levits και J.-J. Kasel, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: V. Tourrès, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Απριλίου 2013,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Confédération paysanne, εκπροσωπούμενη από τον M. Jacquot, avocat,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Candat και από τον D. Colas,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον B. Schima και από την E. Τσερέπα-Lacombe,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 16ης Μαΐου 2013,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 40, παράγραφοι 1, 2 και 5, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001 (ΕΕ L 270, σ. 1, και –διορθωτικό– ΕΕ 2004, L 94, σ. 70), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1009/2008 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2008 (ΕΕ L 276, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1782/2003).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Confédération paysanne και του Ministre de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche (Γάλλου Υπουργού Τροφίμων, Γεωργίας και Αλιείας), με αντικείμενο τη νομιμότητα διαφόρων διατάξεων της υπουργικής αποφάσεως της 23ης Φεβρουαρίου 2010, η οποία τροποποίησε την υπουργική απόφαση του Ministre de l'Alimentation, de l'Agriculture et de la Pêche της 20ής Νοεμβρίου 2006 για την εκτέλεση του διατάγματος 2006-710 της 19ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή της πολιτικής εισοδηματικής ενισχύσεως κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003 [*JORF* (Γαλλική Εφημερίδα της Κυβερνήσεως) της 28ης Φεβρουαρίου 2010, σ. 4141, στο εξής: υπουργική απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2010].

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1782/2003

3 Κατά το άρθρο 37, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003:

«Το ποσό αναφοράς είναι ο τριετής μέσος όρος των συνολικών ποσών των ενισχύσεων που έχει λάβει ο γεωργός στα πλαίσια των καθεστώτων στήριξης που αναφέρονται στο παράρτημα VI, και ο οποίος έχει υπολογισθεί και προσαρμοσθεί σύμφωνα με το παράρτημα VII κατά τη διάρκεια κάθε ημερολογιακού έτους της περιόδου αναφοράς όπως ορίζεται στο άρθρο 38.

[…]»

4 Κατά το άρθρο 38 του κανονισμού αυτού, η περίοδος αναφοράς περιλαμβάνει τα ημερολογιακά έτη 2000, 2001 και 2002.

5 Το άρθρο 40 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Περιπτώσεις αντίξοων συνθηκών», όριζε τα εξής:

«1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 37, ο γεωργός του οποίου η παραγωγή κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς επηρεάστηκε δυσμενώς από περίπτωση ανωτέρας βίας ή εξαιρετικών περιστάσεων που σημειώθηκαν πριν ή κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, δικαιούται να ζητήσει να υπολογιστεί το ποσό αναφοράς με βάση το ημερολογιακό έτος ή έτη κατά την περίοδο αναφοράς που δεν επηρεάστηκε από την περίπτωση ανωτέρας βίας ή από τις εξαιρετικές περιστάσεις.

2. Εάν ολόκληρη η περίοδος αναφοράς επηρεάστηκε από την περίπτωση ανωτέρας βίας ή από εξαιρετικές περιστάσεις, το κράτος μέλος υπολογίζει το ποσό αναφοράς με βάση την περίοδο 1997 ως 1999.

[…]

3. Η περίπτωση ανωτέρας βίας ή οι εξαιρετικές περιστάσεις, συνοδευόμενες από τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρμόδιας αρχής, κοινοποιούνται εγγράφως από τους ενδιαφερόμενους γεωργούς προς την αρχή εντός προθεσμίας που καθορίζει το κάθε κράτος μέλος.

4. Ως ανωτέρα βία ή εξαιρετικές περιστάσεις αναγνωρίζονται από την αρμόδια αρχή οι περιπτώσεις κατά τις οποίες, παραδείγματος χάριν, σημειώθηκε:

α) θάνατος του γεωργού·

β) μακρόχρονη επαγγελματική ανικανότητα του γεωργού·

γ) δριμεία φυσική καταστροφή που επηρέασε σημαντικά τη γεωργική γη της εκμετάλλευσης·

δ) καταστροφή από ατύχημα των κτηρίων εκτροφής ζώων της εκμετάλλευσης·

ε) επιζωοτία που έπληξε μέρος ή όλα τα ζώα του γεωργού.

5. Οι παράγραφοι 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται τηρουμένων των αναλογιών σε γεωργούς οι οποίοι, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, είχαν αναλάβει γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 2078/92 [του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, σχετικά με μεθόδους γεωργικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου (ΕΕ L 215, σ. 85)] και (ΕΚ) 1257/1999 [του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών (ΕΕ L 160, σ. 80), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2223/2204 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2004 (ΕΕ L 379, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1257/1999)], σε γεωργούς παραγωγούς λυκίσκου οι οποίοι, κατά τη διάρκεια της ίδιας περιόδου, είχαν αναλάβει δέσμευση εκρίζωσης σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1098/98 του Συμβουλίου [, της 25ης Μαΐου 1998, για τη θέσπιση ειδικών προσωρινών μέτρων στον τομέα του λυκίσκου (ΕΕ L 157, σ. 7)], καθώς και σε καπνοκαλλιεργητές οι οποίοι συμμετείχαν στο πρόγραμμα εξαγοράς ποσοστώσεων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2075/92 [του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, για την κοινή οργάνωση αγοράς του ακατέργαστου καπνού (ΕΕ L 215, σ. 70)].

Στην περίπτωση που τα μέτρα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο καλύπτουν τόσο την περίοδο αναφοράς όσο και την περίοδο που αναφέρεται στην παράγραφο 2, τα κράτη μέλη ορίζουν, με αντικειμενικά κριτήρια και κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται ισότητα μεταχείρισης μεταξύ γεωργών και για να αποφεύγονται στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού, ποσό αναφοράς σύμφωνα με λεπτομερείς κανόνες που θα θεσπιστούν από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 144, παράγραφος 2.»

Ο κανονισμός 2078/92

6 Η δεύτερη και η δωδέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2078/92 προέβλεπαν τα εξής:

«[εκτιμώντας] ότι τα μέτρα που αποσκοπούν στη μείωση της γεωργικής παραγωγής στην Κοινότητα πρέπει να έχουν ευνοϊκές επιπτώσεις από περιβαλλοντική άποψη·

[…]

[εκτιμώντας] ότι τα μέτρα που προβλέπει ο παρών κανονισμός πρέπει να ενθαρρύνουν τους γεωργούς να αναλαμβάνουν να ασκούν δραστηριότητα που θα συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος και της διατήρησης του φυσικού χώρου συμβάλλοντας έτσι στην ισορροπία των αγορών· ότι πρέπει να αποζημιώνονται οι γεωργοί για τις απώλειες εισοδήματος που οφείλονται στη μείωση της παραγωγής ή/και στην αύξηση του κόστους παραγωγής καθώς και για τον ρόλο τους στη βελτίωση του περιβάλλοντος».

7 Δυνάμει του άρθρου 1, στοιχείο α′, του εν λόγω κανονισμού, το καθεστώς ενισχύσεων που καθιερώθηκε με αυτόν είχε ως σκοπό «να ευνοήσει τη θέσπιση ή τη διατήρηση μεθόδων γεωργικής παραγωγής που θα μειώνουν τη ρύπανση την οποία δημιουργεί η γεωργία, πράγμα που συμβάλλει, επίσης, στην καλύτερη ισορροπία των αγορών, μέσω της μείωσης της παραγωγής».

8 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού προέβλεπε τα εξής:

«Υπό την προϋπόθεση ότι θα έχει θετικές συνέπειες για το περιβάλλον και τον φυσικό χώρο, το καθεστώς μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή ενισχύσεων στους κατόχους γεωργικών εκμεταλλεύσεων οι οποίοι αναλαμβάνουν την υποχρέωση:

α) να μειώσουν σημαντικά τη χρησιμοποίηση λιπασμάτων ή/και φυτοφαρμάκων ή να συνεχίσουν τη μείωση που ήδη ανέλαβαν στο παρελθόν ή να εφαρμόσουν ή να διατηρήσουν μεθόδους βιολογικής καλλιέργειας·

β) να προβούν, με μέσα άλλα από τα οριζόμενα στο στοιχείο α′, στην εκτατικοποίηση της φυτικής παραγωγής περιλαμβανομένης και της παραγωγής χορτονομής, ή τη διατήρηση της εκτατικής παραγωγής που έχουν αναλάβει ήδη ή στη μετατροπή των αρόσιμων γαιών σε εκτατικούς βοσκοτόπους·

γ) να μειώσουν τον αριθμό των βοοειδών ή προβατοειδών, ανά μονάδα επιφανείας βοσκής·

δ) να χρησιμοποιούν άλλες μεθόδους παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της προστασίας του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων καθώς και της διατήρησης του φυσικού χώρου και του τοπίου, ή να εκτρέφουν ζώα των φυλών της περιοχής τους που απειλούνται με εξαφάνιση·

ε) να συντηρούν τις εγκαταλελειμμένες γεωργικές ή δασικές εκτάσεις·

στ) να προβούν στην παύση της καλλιέργειας των γεωργικών εκτάσεων για περίοδο τουλάχιστον είκοσι ετών προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς που συνδέονται με το περιβάλλον, ιδίως για τη δημιουργία βιοτόπων ή εθνικών δρυμών ή για την προστασία των υδρολογικών συστημάτων·

ζ) να διαχειρίζονται τις γαίες για την πρόσβαση και την ψυχαγωγία του κοινού.»

Ο κανονισμός 1257/1999

9 Κατά το άρθρο 22 του κανονισμού 1257/1999:

«Η στήριξη μεθόδων γεωργικής παραγωγής που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στη διατήρηση του φυσικού χώρου (γεωργοπεριβάλλον) ή στη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων πρέπει να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της κοινοτικής πολιτικής που αφορούν τη γεωργία, το περιβάλλον και την καλή διαβίωση των ζώων.

Η στήριξη αυτή πρέπει να προωθεί:

α) τρόπους χρήσης των γεωργικών γαιών που είναι συμβατοί με την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, του τοπίου και των χαρακτηριστικών του, των φυσικών πόρων, των εδαφών και της γενετικής ποικιλομορφίας,

β) την ευνοϊκή για το περιβάλλον εκτατικοποίηση της γεωργικής δραστηριότητας και τη διαχείριση συστημάτων βοσκής χαμηλής πυκνότητας,

γ) τη διατήρηση υψηλής φυσικής αξίας περιβαλλόντων στα οποία ασκείται η γεωργία και τα οποία βρίσκονται υπό απειλή,

δ) τη διατήρηση του τοπίου και των ιστορικών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκτάσεων,

ε) τη χρήση του περιβαλλοντικού σχεδιασμού στη γεωργική πρακτική,

στ) τη βελτίωση της καλής διαβίωσης των ζώων.»

10 Το άρθρο 24, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ως άνω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Η ενίσχυση για την ανάληψη γεωργοπεριβαλλοντικών υποχρεώσεων ή για την καλή διαβίωση των ζώων χορηγείται κατ' έτος και υπολογίζεται με βάση:

α) το διαφυγόν εισόδημα,

β) το πρόσθετο κόστος που προκύπτει από την ανάληψη υποχρέωσης και

γ) την ανάγκη παροχής κινήτρου.»

Η γαλλική νομοθεσία

Το διάταγμα της 19ης Ιουνίου 2006

11 Κατά το άρθρο 1, ένατο και δέκατο εδάφιο, του διατάγματος 2006-710, της 19ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή της πολιτικής εισοδηματικής ενισχύσεως κατά τον κανονισμό (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003 (*JORF* της 20ής Ιουνίου 2006, σ. 9220), όπως τροποποιήθηκε με το διάταγμα 2008-1261, της 2ας Δεκεμβρίου 2008 (*JORF* της 4ης Δεκεμβρίου 2008, σ. 18530, στο εξής: διάταγμα της 19ης Ιουνίου 2006):

«Για την εφαρμογή της παραγράφου 5 του άρθρου 40 του [κανονισμού 1782/2003] [...] λαμβάνονται υπόψη μόνον οι γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις οι οποίες απαριθμούνται σε κατάλογο καταρτιζόμενο με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας και οι οποίες, αναλόγως της περιπτώσεως, είχαν ως αποτέλεσμα τη μείωση κατά τουλάχιστον 20 %:

— είτε του ποσού ενισχύσεων που εισπράχθηκε για τα έτη που επηρεάστηκαν, όπως το ποσό αυτό υπολογίζεται βάσει όσων ορίζει η ίδια απόφαση, σε σχέση με το ποσό που καταβλήθηκε για τα έτη της περιόδου αναφοράς που δεν επηρεάστηκαν,

[...]

Όταν λόγω περιστατικού ανωτέρας βίας, εξαιρετικής περιστάσεως ή γεωργοπεριβαλλοντικής δεσμεύσεως, έχουν επηρεαστεί όλα τα έτη […] της περιόδου αναφοράς […] με αποτέλεσμα […] τη μείωση του ποσού των ενισχύσεων […], ο Υπουργός Γεωργίας καθορίζει, με απόφασή του, τις λεπτομέρειες υπολογισμού της εν λόγω μειώσεως.

[…]»

Η υπουργική απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2006

12 Το άρθρο 5 της υπουργικής αποφάσεως της 20ής Νοεμβρίου 2006 για την εκτέλεση του διατάγματος 2006-710, της 19ης Ιουνίου 2006 (*JORF* της 25ης Νοεμβρίου 2006, σ. 17707), όπως τροποποιήθηκε με την υπουργική απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2010 (στο εξής: υπουργική απόφαση της 20ής Νοεμβρίου 2006), ορίζει τα εξής:

«Για την εφαρμογή του ενάτου εδαφίου του άρθρου 1 του προμνησθέντος διατάγματος 2006-710, της 19ης Ιουνίου 2006, το ποσό των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του έτους το οποίο λαμβάνεται υπόψη ισούται προς το σύνολο των ποσών που εισπράχθηκαν για καθένα από τους 11 τύπους ενισχύσεων οι οποίοι διαλαμβάνονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της παρούσας αποφάσεως.»

13 Κατά το άρθρο 6, παράγραφοι 4 και 5, της υπουργικής αποφάσεως της 20ής Νοεμβρίου 2006:

«4. Το ποσό αναφοράς ενός γεωργού, το οποίο έχει υπολογιστεί κατά τις διατάξεις του άρθρου 40, παράγραφος 1, του [κανονισμού 1782/2003], αναπροσαρμόζεται, προσαυξανόμενο κατά το ένα τρίτο της διαφοράς μεταξύ, αφενός, του μέσου ποσού των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία δεν επηρεάστηκαν από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση και, αφετέρου, του μέσου ποσού των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία επηρεάστηκαν από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση εφόσον η σχέση μεταξύ:

— του ενός τρίτου της διαφοράς μεταξύ, αφενός, του μέσου ποσού των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία δεν επηρεάστηκαν από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση και, αφετέρου, του μέσου ποσού των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια των ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία επηρεάστηκαν από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση,

— και του αθροίσματος του ενός τρίτου της διαφοράς αυτής και του ποσού αναφοράς το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 1, του [κανονισμού 1782/2003], ισούται τουλάχιστον με ποσοστό 6, 6 %.

5. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 δεν εφαρμόζονται στην περίπτωση κατά την οποία ο γεωργός υπέκειτο τουλάχιστον σε μία από τις γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις που διαλαμβάνονται στο άρθρο 3 κατά τη διάρκεια καθενός από τα τρία έτη της περιόδου αναφοράς.»

14 Το άρθρο 7 της υπουργικής αποφάσεως της 20ής Νοεμβρίου 2006 ορίζει τα εξής:

«1. Εφόσον ο γεωργός ανέλαβε κάποια από τις γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3 της παρούσας αποφάσεως κατά τη διάρκεια καθενός από τα τρία έτη της περιόδου αναφοράς, το ποσοστό μειώσεως που υπολογίζεται για την εφαρμογή του ενάτου εδαφίου του άρθρου 1 του προαναφερθέντος διατάγματος της 19ης Ιουνίου 2006 αντιστοιχεί στη σχέση μεταξύ:

— αφενός, της διαφοράς που προκύπτει από τη σύγκριση του ποσού ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση με τον μέσο όρο των ποσών ενισχύσεων που εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς,

— και, αφετέρου, του αθροίσματος της διαφοράς αυτής και του ποσού αναφοράς το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 37 του [κανονισμού 1782/2003].

Κατά την έννοια του δευτέρου εδαφίου, το ποσό των ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση αντιστοιχεί στο υπολογιζόμενο σύμφωνα με το άρθρο 5 της παρούσας αποφάσεως ποσό ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση, στο οποίο εφαρμόζεται συντελεστής ίσος με την αναλογία μεταξύ του μέσου όρου της ωφέλιμης γεωργικής εκτάσεως κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς και της ωφέλιμης γεωργικής εκτάσεως κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση.

2. Εφόσον το υπολογιζόμενο σύμφωνα με την παράγραφο 1 ποσοστό μειώσεως φθάσει το όριο του 20 %, το οποίο μνημονεύεται στο ένατο εδάφιο του άρθρου 1 του προαναφερθέντος διατάγματος της 19ης Ιουνίου 2006, προστίθεται ορισμένο ποσό στο ποσό αναφοράς του γεωργού το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 37 του [κανονισμού 1782/2003].

Το ποσό που προστίθεται ισούται με τη διαφορά μεταξύ του ποσού ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση, το οποίο υπολογίζεται σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1, και του μέσου όρου των ποσών ενισχύσεων που εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

3. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, το τελευταίο έτος που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση δεν μπορεί να είναι προγενέστερο του 1992.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Στις 28 Απριλίου 2010 η Confédération paysanne άσκησε ενώπιον του Conseil d'État αίτηση ακυρώσεως με αίτημα την ακύρωση των παραγράφων 2 έως 4 του άρθρου 1 της υπουργικής αποφάσεως της 23ης Φεβρουαρίου 2010.

16 Προς στήριξη της αιτήσεώς της, προβάλλει ιδίως δύο λόγους ακυρώσεως.

17 Αφενός, η Confédération paysanne υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες διατάξεις πρέπει να ακυρωθούν, καθόσον έχουν εκδοθεί σε εκτέλεση του άρθρου 1, ένατο εδάφιο, του διατάγματος της 19ης Ιουνίου 2006. Η διάταξη όμως αυτή είναι αντίθετη προς το άρθρο 40, παράγραφοι 1 και 5, του κανονισμού 1782/2003, κατά το μέρος που συναρτά το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς των γεωργών οι οποίοι ανέλαβαν γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις καθ' όλη ή κατά ένα μέρος της περιόδου αναφοράς προς τη μείωση του ποσού των ενισχύσεων που εισέπραξαν οι γεωργοί και όχι προς τη μείωση του επιπέδου της παραγωγής τους.

18 Αφετέρου, η Confédération paysanne υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 4, της υπουργικής αποφάσεως της 23ης Φεβρουαρίου 2010, καθόσον προβλέπει ότι το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς των γεωργών των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε δυσμενώς λόγω των γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων τις οποίες ανέλαβαν κατά τη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου αναφοράς βασίζεται στη σύγκριση μεταξύ, αφενός, του ποσού ενισχύσεων που εισπράχθηκε κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους που δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση, το οποίο μπορεί να ανάγεται μέχρι το 1992, και αφετέρου, του μέσου όρου των ποσών ενισχύσεων που εισπράχθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, δεν είναι σύμφωνο προς την απαίτηση περί ίσης μεταχειρίσεως των γεωργών την οποία επιβάλλει το άρθρο 40, παράγραφος 5, του κανονισμού 1782/2003. Η παραβίαση αυτή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως συνίσταται στο γεγονός ότι το ποσό των ενισχύσεων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 1 της υπουργικής αποφάσεως της 20ής Νοεμβρίου 2006 αυξήθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια της περιόδου 1992-2000 και ότι, κατά συνέπεια, για όσους γεωργούς ανέλαβαν γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις πολλά έτη πριν την έναρξη της περιόδου αναφοράς, από τη σύγκριση αυτή μόνον κατ' εξαίρεση θα μπορούσε να προκύψει μείωση του ποσού των ενισχύσεων σε βαθμό που να θεμελιώνεται δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς.

19 Το Conseil d'État, εκτιμώντας ότι η απάντηση στους λόγους ακυρώσεως που προέβαλε η Confédération paysanne εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 40, παράγραφοι 1, 2 και 5, του κανονισμού 1782/2003, ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Επιτρέπουν οι παράγραφοι 1 και 5 του άρθρου 40 του [κανονισμού 1782/2003], λαμβανομένου υπόψη τόσο του γράμματος όσο και του σκοπού τους, στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς για γεωργούς των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε δυσμενώς λόγω των γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων που ανέλαβαν καθ' όλη ή κατά ένα μέρος της περιόδου αναφοράς βασίζεται στη σύγκριση μεταξύ, αφενός, των ποσών των άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά τα έτη τα οποία επηρεάστηκαν από τέτοιες δεσμεύσεις και, αφετέρου, των ποσών που εισέπραξαν κατά τα έτη τα οποία δεν επηρεάστηκαν;

2) Επιτρέπουν οι παράγραφοι 2 και 5 του άρθρου 40 του [κανονισμού 1782/2003], στα κράτη μέλη να προβλέπουν ότι το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς για γεωργούς των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε δυσμενώς λόγω των γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων που ανέλαβαν καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς βασίζεται στη σύγκριση μεταξύ, αφενός, του ποσού των άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά το τελευταίο έτος το οποίο δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντική δέσμευση, ακόμη και στην περίπτωση που το έτος αυτό είναι προγενέστερο της περιόδου αναφοράς κατά οκτώ και πλέον έτη, και, αφετέρου, του ετήσιου μέσου ποσού άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

20 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 40, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβλέπουν ότι το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς για γεωργούς των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε δυσμενώς λόγω των γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων τις οποίες ανέλαβαν καθ' όλη ή κατά ένα μέρος της περιόδου αναφοράς βασίζεται στη σύγκριση μεταξύ, αφενός, του ποσού των άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά τα έτη τα οποία επηρεάστηκαν από τέτοιες δεσμεύσεις και, αφετέρου, του ποσού που εισέπραξαν κατά τα έτη τα οποία δεν επηρεάστηκαν.

21 Πριν δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, επιβάλλεται ευθύς εξαρχής η επισήμανση ότι, όπως παρατήρησε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 24 των προτάσεών της, μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων του κανονισμού 1782/2003, πριν αυτός υποστεί οποιαδήποτε τροποποίηση, μόνο το γαλλικό κείμενο του άρθρου 40, παράγραφος 1, χρησιμοποιεί την έκφραση «gravement affectée» (επηρεάστηκαν σοβαρά). Αντιθέτως, το γερμανικό, το ισπανικό, το ιταλικό, το πορτογαλικό και το φινλανδικό κείμενο επιβάλλουν ως μόνη προϋπόθεση για την καταβολή ενισχύσεων σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις να έχει «επηρεαστεί» η παραγωγή, ενώ το δανικό, το ελληνικό, το αγγλικό, το ολλανδικό και το σουηδικό κείμενο ορίζουν ως προϋπόθεση τον «δυσμενή επηρεασμό», χωρίς ωστόσο να απαιτούν να έχει επηρεαστεί σοβαρά η παραγωγή.

22 Πάντως, κατά πάγια νομολογία, η ανάγκη ομοιόμορφης εφαρμογής και, ως εκ τούτου, ερμηνείας μιας πράξεως της Ένωσης δεν επιτρέπει να λαμβάνεται υπόψη αυτή μεμονωμένα όπως έχει αποδοθεί σε μία γλώσσα, αλλά επιτάσσει να ερμηνεύεται σε σχέση τόσο με την αληθή βούληση εκείνου που την εξέδωσε όσο και με τον σκοπό που ο τελευταίος επιδίωκε, υπό το πρίσμα ιδίως των αποδόσεών της σε όλες τις γλώσσες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Ιουνίου 2010, C-569/08, Internetportal und Marketing, Συλλογή 2010, σ. I-4871, σκέψη 35, καθώς και της 9ης Ιουνίου 2011, C-52/10, Ελεύθερη τηλεόραση και Γιαννίκος, Συλλογή 2011, σ. I-4973, σκέψη 23).

23 Συναφώς, πρέπει, αφενός, να επισημανθεί ότι η ιδιαιτερότητα του γαλλικού κειμένου του άρθρου 40, παράγραφος 1, του κανονισμού 1782/2003 εντοπιζόταν ήδη στην πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και με τη θέσπιση καθεστώτων στήριξης για παραγωγούς ορισμένων καλλιεργειών [COM(2003) 23 τελικό].

24 Αφετέρου, υπενθυμίζεται ότι η διάταξη του άρθρου 40 του κανονισμού 1782/2003 εισάγει παρέκκλιση με σκοπό την προσαρμογή του κανόνα υπολογισμού του ποσού αναφοράς, όπως ίσχυε στο πλαίσιο του καλούμενου «κλασικού» μοντέλου, δυνάμει του οποίου όσοι γεωργοί είχαν λάβει, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς που περιλάμβανε τα ημερολογιακά έτη 2000 έως 2002, ενίσχυση βάσει ενός τουλάχιστον από τα καθεστώτα στηρίξεως του παραρτήματος VI του εν λόγω κανονισμού, δικαιούνται να λάβουν ενίσχυση υπολογιζόμενη βάσει ποσού αναφοράς το οποίο προκύπτει, για κάθε γεωργό, από τον ετήσιο μέσο όρο, κατά την περίοδο αυτή, όλων των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει των καθεστώτων αυτών.

25 Ειδικότερα, το άρθρο 40, παράγραφος 5, του κανονισμού 1782/2003, σε συνδυασμό με την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου, παρέχει σε όσους γεωργούς είχαν αναλάβει, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999, να ζητήσουν τον υπολογισμό του ποσού αναφοράς με βάση το τμήμα της ημερολογιακού έτους αναφοράς ή των ημερολογιακών ετών αναφοράς που δεν επηρεάστηκαν από τις εν λόγω δεσμεύσεις (βλ. απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 2010, C-152/09, Grootes, Συλλογή 2010, σ. I-11285, σκέψη 60).

26 Ο νομοθέτης της Ένωσης, επεκτείνοντας τις ρυθμίσεις περί εξαιρετικών περιστάσεων σε όσους γεωργούς είχαν αναλάβει, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999, βασίστηκε στην εκτίμηση ότι ο γεωργός που ανέλαβε τέτοιες δεσμεύσεις δεν θα έπρεπε να έχει μειονεκτική μεταχείριση στο πλαίσιο της εφαρμογής μεταγενέστερου καθεστώτος ενισχύσεων της Ένωσης λόγω ακριβώς των ως άνω δεσμεύσεων, δεδομένου ότι δεν ήταν σε θέση να προβλέψει ότι η σχετική απόφασή του θα είχε επιπτώσεις στη μελλοντική χορήγηση άμεσων ενισχύσεων καταβαλλόμενων δυνάμει μεταγενέστερης ρυθμίσεως (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Grootes, σκέψεις 36 και 44).

27 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 1782/2003, και, ειδικότερα, από το έγγραφο με τίτλο «Single payment scheme/Special cases/National Reserve (Καθεστώς ενιαίας ενισχύσεως, ειδικές περιπτώσεις, εθνικό αποθεματικό), το οποίο διανεμήθηκε στις 28 Μαΐου 2003 κατά τη συνεδρίαση της ομάδας εργασίας για οριζόντια γεωργικά ζητήματα [(DS

200/03 REV 1) όπως έχει περιληφθεί στο παράρτημα IV του εγγράφου του Συμβουλίου αριθ. 9971/03, της 3ης Ιουνίου 2003] και κατά το οποίο θα πρέπει, σύμφωνα με την απόφαση της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, σκέψη 24), να παρέχεται η δυνατότητα σε όσους γεωργούς έχουν αναλάβει γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις να υπάγονται στις ρυθμίσεις περί εξαιρετικών περιστάσεων.

28 Επομένως, ούτε από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του κανονισμού 1782/2003 ούτε από οποιαδήποτε διάταξή του προκύπτει ότι η πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να εξαρτήσει την εφαρμογή των εν λόγω ρυθμίσεων, σε σχέση με τους ενδιαφερόμενους γεωργούς, από την προϋπόθεση να έχει επηρεαστεί «σοβαρά» η παραγωγή τους.

29 Κατόπιν της διευκρινίσεως αυτής, προκειμένου να δοθεί απάντηση στο πρώτο ερώτημα, προσήκει η επισήμανση ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, ο σκοπός τον οποίο επιδίωκε ο νομοθέτης της Ένωσης ήταν να περιέλθουν οι γεωργοί που ανέλαβαν τα προαναφερθέντα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς στην κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν αν δεν είχαν μετάσχει στα μέτρα αυτά.

30 Επιπλέον, όπως προκύπτει από την όλη οικονομία του άρθρου 40 του κανονισμού 1782/2003, η ανάληψη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999 αρκεί αφεαυτής προκειμένου ο ενδιαφερόμενος γεωργός να έχει δικαίωμα στον υπολογισμό του ποσού αναφοράς που του αναλογεί με βάση το ημερολογιακό έτος ή τα ημερολογιακά έτη της εν λόγω περιόδου τα οποία δεν καλύπτονταν από τέτοιες δεσμεύσεις, χωρίς να είναι αναγκαίο να εκτιμηθεί αν η παραγωγή του γεωργού αυτού επηρεάστηκε συνεπεία των δεσμεύσεων αυτών.

31 Πράγματι, όπως προκύπτει, αφενός, από το άρθρο 2 του κανονισμού 2078/92, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 1, στοιχείο α′, και της δεύτερης και δωδέκατης αιτιολογικής σκέψεως του κανονισμού αυτού, και, αφετέρου, από το άρθρο 22 του κανονισμού 1257/1999, οι εν λόγω δεσμεύσεις, καθόσον απαιτούν την εφαρμογή τύπων γεωργικής εκμεταλλεύσεως με τους οποίους να επιτυγχάνεται, μεταξύ άλλων, η μείωση της χρήσεως λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων, η εκτατικοποίηση των τρόπων γεωργικής εκμεταλλεύσεως, η μείωση του αριθμού των βοοειδών ή προβατοειδών ανά μονάδα επιφανείας βοσκής με συνέπεια απώλειες στην αποδοτικότητα, η παύση της καλλιέργειας των γεωργικών εκτάσεων προκειμένου να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς που συνδέονται με το περιβάλλον ή ακόμη η διαχείριση των γαιών για την πρόσβαση και την ψυχαγωγία του κοινού, έχουν εγγενώς ως αποτέλεσμα να επηρεάζουν δυσμενώς την παραγωγή του γεωργού ο οποίος τις έχει αναλάβει.

32 Επιπλέον, ο γεωργός του οποίου η παραγωγή επηρεάστηκε από την εφαρμογή μέτρων που απορρέουν από γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις θα μπορούσε, υπό ορισμένες περιστάσεις, να βρεθεί ενώπιον δυσχερειών και μάλιστα ενώπιον της αδυναμίας να προσδιορίσει με ακρίβεια τη σχέση μεταξύ των εν λόγω δεσμεύσεων και της μειώσεως της γεωργικής παραγωγής του.

33 Για αυτούς ακριβώς τους λόγους, δυνάμει του άρθρου 40, παράγραφος 5, του κανονισμού 1782/2003, η συμμετοχή στα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα που προβλέπουν οι κανονισμοί 2078/92 και 1257/1999 έχει για τους γεωργούς τις ίδιες συνέπειες με αυτές που έχει ο δυσμενής επηρεασμός της παραγωγής τους από περιστατικό ανωτέρας βίας ή από εξαιρετικές περιστάσεις.

34 Επομένως, το άρθρο 40, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έχει την έννοια ότι κάθε γεωργός, λόγω και μόνο του γεγονότος ότι ανέλαβε, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999, δικαιούται να ζητήσει τον υπολογισμό του ποσού αναφοράς που του αναλογεί βάσει του ημερολογιακού έτους ή των ημερολογιακών ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία δεν καλύπτονταν από τέτοιες δεσμεύσεις.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

35 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 40, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να προβλέπουν ότι το δικαίωμα αναπροσαρμογής του ποσού αναφοράς για γεωργούς των οποίων η παραγωγή επηρεάστηκε δυσμενώς λόγω των γεωργοπεριβαλλοντικών δεσμεύσεων τις οποίες ανέλαβαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 1997-2002 βασίζεται στη σύγκριση μεταξύ, αφενός, του ποσού των άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά το τελευταίο έτος το οποίο δεν επηρεάστηκε από γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις, ακόμη και στην περίπτωση που το έτος αυτό είναι προγενέστερο της περιόδου αναφοράς κατά οκτώ και πλέον έτη, και, αφετέρου, του ετήσιου μέσου ποσού άμεσων ενισχύσεων που εισέπραξαν κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς.

36 Δεδομένης της απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 40, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 έχει την έννοια ότι κάθε γεωργός, λόγω και μόνο του γεγονότος ότι ανέλαβε, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1997-2002, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999, δικαιούται να ζητήσει τον υπολογισμό του ποσού αναφοράς που του αναλογεί βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η ισότητα της μεταχειρίσεως των γεωργών και να αποφεύγονται στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού, ζήτημα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει.

37 Προστίθεται ότι, δυνάμει της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας, στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται να εφαρμόζουν, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς τους, το άρθρο 40, παράγραφος 5, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003 και να διασφαλίζουν την πλήρη αποτελεσματικότητα της εν λόγω διατάξεως, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη κάθε αντίθετη διάταξη της εθνικής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένης κάθε μεταγενέστερης εθνικής διατάξεως (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις της 9ης Μαρτίου 1978, 106/77, Simmenthal, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 24, και της 26ης Φεβρουαρίου 2013, C-617/10, Åkerberg Fransson, σκέψη 45).

Επί των δικαστικών εξόδων

38 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 40, παράγραφος 5, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1009/2008 του Συμβουλίου, της 9ης Οκτωβρίου 2008, έχει την έννοια ότι κάθε γεωργός, λόγω και μόνο του γεγονότος ότι ανέλαβε, κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών (ΕΟΚ) 2078/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992, σχετικά με μεθόδους γεωργικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και με τη διατήρηση του φυσικού χώρου, και (ΕΚ) 1257/1999 του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1999, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ) και για την τροποποίηση και κατάργηση ορισμένων κανονισμών, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2223/2204 του Συμβουλίου,**

της 22ας Δεκεμβρίου 2004, δικαιούται να ζητήσει τον υπολογισμό του ποσού αναφοράς που του αναλογεί βάσει του ημερολογιακού έτους ή των ημερολογιακών ετών της περιόδου αναφοράς τα οποία δεν καλύπτονταν από τέτοιες δεσμεύσεις.

2) **Το άρθρο 40, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1782/2003, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1009/2008, έχει την έννοια ότι κάθε γεωργός, λόγω και μόνο του γεγονότος ότι ανέλαβε, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1997-2002, γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις δυνάμει των κανονισμών 2078/92 και 1257/1999, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2223/2204, δικαιούται να ζητήσει τον υπολογισμό του ποσού αναφοράς που του αναλογεί βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η ισότητα της μεταχειρίσεως των γεωργών και να αποφεύγονται στρεβλώσεις της αγοράς και του ανταγωνισμού, ζήτημα που εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει.**

(υπογραφές)